മഹർഷി ദയാനന്ദ സരസ്വതി
ജീവിതവും ദർശനവും

ആചാര്യ എം.ആർ.രാജേഷ്

First Edition : 2014 October

MAHARSHI DAYANANDA SARASWATHI
JEEVITAVUM DARSHANAVUM
(LIFE & VISION OF MAHARSHI DAYANANDA SARASWATHI)

By
Acharya M. R. Rajesh

Rs. 20.00

Printed at
Geethanjali Offset Prints, Calicut

Published by
K.V.R.F Publication
Kozhikode
www.hinduveda.in
Ph: 0495 2723181

ആമുഖം

സംന്യാസിയായ വിപ്ലവകാരി, സംന്യാസിയായ നാസ്തികൻ എന്നൊക്കെയാണ് മഹർഷി ദയാനന്ദ സരസ്വതിയെ പലരും വിളിച്ച് അപമാനിച്ചിരുന്നത്. അദ്ദേഹം അന്ധവിശ്വാസങ്ങളോട് എടുത്ത കടുത്ത നിലപാടുകളായിരുന്നു അതിനു കാരണം.

ദീപാവലി ദിനത്തിലാണ് മഹർഷിയുടെ സമാധി. ഈ സമാധിദിനത്തിൽ ലോകത്തിലേക്ക് തന്റെ പ്രകാശത്തെ ചൊരിഞ്ഞ് യാത്രയായ മഹർഷിയെക്കുറിച്ച് ഒരു ജീവരേഖ വരയ്ക്കുകയാണ് ഈ കൊച്ചു കൈപ്പുസ്തകത്തിൽ.

പുതിയില്ലം ആചാര്യ എം.ആർ രാജേഷ്
18-10-2014

മഹർഷി ദയാനന്ദ സരസ്വതി (1824–1883)

1. വേദങ്ങളാണ് നമ്മുടെ അടിസ്ഥാന ഗ്രന്ഥമെന്ന് ജൈമിനി മഹർഷിക്കു ശേഷം ആദ്യമായി ഉദ്ഘോഷിച്ചത് സ്വാമി ദയാനന്ദ സരസ്വതിയാണ്.
2. വൈദിക വീക്ഷണത്തിലും വിചാര ധാരയിലും മഹർഷി ദയാനന്ദന്റെ വീക്ഷണം ഏറ്റവും സ്മരണീയ മെന്ന് അരവിന്ദഘോഷ് പ്രഖ്യാപിച്ചു.
3. യുക്തി, തർക്കം, എന്നിവയിലൂടെയും വിദ്യയുടെ ശരിയായ സമ്പാദന ത്തിലൂടെയും മാത്രമേ യഥാർത്ഥ വൈദിക സംസ്ക്കാരത്തെ അറിയാ നാകൂവെന്ന് അദ്ദേഹം വിശ്വസിച്ചു.
4. ഹിന്ദു – മുസ്ലീം – ക്രിസ്ത്യൻ – ബൗദ്ധ–ജൈന– സിക്ക് മതങ്ങളിലെ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളെക്കുറിച്ചും അവ യുടെ സ്വാധീനം ജനങ്ങളിൽ എത്ര ത്തോളമുണ്ടെന്നും കാണിച്ചുകൊണ്ട് സത്യാർത്ഥ പ്രകാശമെന്ന വിഖ്യാത ഗ്രന്ഥമെഴുതി.
5. ഫലം പറയുന്ന ജ്യോതിഷം, ചരടു മന്ത്രിച്ചുകെട്ടൽ, ബാധ ഒഴിപ്പിക്കൽ, പ്രേതം എന്നിവയെല്ലാം അന്ധ

വിശ്വാസമാണെന്നും അതിൽ കുടുങ്ങരുതെന്നും മഹർഷി ദയാനന്ദൻ ഉപദേശിച്ചു.

6. ജാതി ലിംഗഭേദമന്യേ ഏവരേയും വേദം പഠിപ്പിക്കാൻ അദ്ദേഹം ഉപദേശിച്ചു.

7. ആദ്യമായി ദളിതനും, സ്ത്രീക്കും പൂണൂൽ ഇട്ടുകൊടുക്കാനും അതു വഴി സാമൂഹികനവോത്ഥാനത്തിന് വഴിയൊരുക്കാനും അദ്ദേഹത്തിന് കഴിഞ്ഞു.

8. അനാചാരങ്ങളുടെ ഒരു വലിയ പട്ടിക തന്നെ സത്യാർത്ഥ പ്രകാശ ത്തിൽ സ്വാമിജി പ്രഖ്യാപിച്ചു. അവ യുടെ ചരിത്രപരമായ വഴികളെക്കു റിച്ചും വ്യക്തമാക്കിയ ആദ്യ സന്യാസിയായിരുന്നു ദയാനന്ദൻ.

9. വ്യക്തി പൂജ, പൗരോഹിത്യ പൂജ എന്നിവയെക്കുറിച്ചും സ്വാമിജി വ്യക്തമായി നിരീക്ഷണങ്ങൾ നടത്തി.

10. മഹർഷി ദയാനന്ദന്റെ പരീക്ഷണങ്ങ ളിൽ ആകൃഷ്ടനായി സ്വാതന്ത്ര്യ സമരരംഗത്ത് നിരവധി വ്യക്തികൾ സ്വന്തം ജീവിതം ബലി നൽകി.

11. അക്കൂട്ടത്തിലെ പ്രമുഖരാണ്

ഭഗത്സിംഗ്, ലാലാ ലജ്പത്റായ്, പണ്ഡിറ്റ് ലേഖാറാം, സുഖദേവ്, സ്വാമി ശ്രദ്ധാനന്ദൻ എന്നിവർ

12. വൈക്കം സത്യാഗ്രഹത്തിൽ പങ്കെടുത്തുകൊണ്ട് സ്വാമി ശ്രദ്ധാനന്ദൻ ജാതീയതക്കെതിരെയുള്ള പോരാട്ടത്തിൽ പങ്കെടുത്തു.

13. വിഗ്രഹാരാധനയുടെ യാഥാർത്ഥ്യമെന്തെന്നും ഈശ്വരാരാധന എങ്ങനെയെന്നും വേദവേദാന്തങ്ങളുടെ സാരസർവ്വസ്വം എന്തെന്നും സ്വാമിജി പ്രമാണസഹിതം വിശദീകരിച്ചു.

‘അന്ധവിശ്വാസവിമുക്തമായ വേദപഠനത്തിന്’

‘കാശ്യപാശ്രമത്തിലേക്ക് സ്വാഗതം’

മഹർഷി ദയാനന്ദ സരസ്വതി ജീവിതവും ദർശനവും

ഇന്ന് ലോകത്തിന്റെ നാനാകോണുകളിൽ പ്രചലിതമായിരിക്കുന്ന നാഗരികസംസ്കൃതിയുടെ ആദിമൂലം ഭാരതമാണെന്നതിൽ പക്ഷാന്തരമുണ്ടാകുമെന്ന് തോന്നുന്നില്ല. എന്നാൽ ഈ സാംസ്ക്കാരിക പ്രവാഹം അനസ്യൂതമായിരുന്നോ എന്നു ചോദിച്ചാൽ അല്ലെന്ന് ഭാരതചരിത്രം നമുക്ക് ചൂണ്ടിക്കാണിച്ചു തരും. സംസ്ക്കാരത്തിന്റെ ഭാരതീയ ചരിത്രം പരിശോധിച്ചാൽ നിമ്നോന്നതമായ ഒരു ശ്രേണിയാണ് അതെന്ന് സ്പഷ്ടമാകും. ഇങ്ങനെ ഓരോ താഴ്ച സംഭവിക്കുമ്പോഴും നമ്മെ സമുത്ക്കർഷത്തിലേക്ക് നയിക്കുവാൻ കെല്പുള്ള ഒരു യുഗപുരുഷനുണ്ടാവുക എന്നത് അഴിവില്ലാനിയമമാണ്. ഏതെല്ലാം അവസരത്തിൽ നാം ധർമ്മഗ്ലാനിയെ നേരിട്ടുവോ അപ്പോഴെല്ലാം ആ ച്യുതിയിൽ നിന്ന് നമ്മെ കര കയറ്റിയവരെ നാം ഋഷീശ്വരൻമാരെന്നോ യോഗേശ്വരൻമാരെന്നോ വിളിക്കുന്നു.

ടാർട്ടാറുകളും തുർക്കികളും അതിനുശേഷം മുഗളൻമാരും, ഇംഗ്ലീഷുകാരും ഏതാണ്ട് പത്തുപതിറ്റാണ്ടുകാലം ഭാരത സംസ്ക്കാരത്തെ വിശിഷ്യാ ഹിന്ദുധർമ്മത്തെ മുച്ചൂടും നശിപ്പിച്ചു. ശാസ്ത്രം, തത്ത്വജ്ഞാനം, കല, വൈദ്യം തുടങ്ങിയ സർവ്വവൈജ്ഞാനികശാഖകളുടേയും

വളർച്ച അറ്റു പോയെന്നു തന്നെ പറയാം. ഹിമാലയം മുതൽ ഇന്ദു സരോവരം വരെയുള്ള ഈ ഭൂപ്രദേശം തമസ്സാൽ ആപ്ലാവനം ചെയ്യപ്പെട്ടു. പൈശാചികമായ തന്ത്രവിദ്യ തൊട്ട് കേവലമായ ജഡവാദം വരെയുള്ള ക്ഷുദ്ര സിദ്ധാന്തങ്ങൾക്ക് കേളീരംഗമായി ഭാരതം. ഏതൊരു ഭൂമിയാണോ യജ്ഞധൂമങ്ങളാൽ പവിത്രമായത് അവിടം മുഴുവൻ മദ്യമാംസാദികളുടെ ചൂരും പുകയും കൊണ്ടു നിറഞ്ഞു. ആലസ്യം ഓരോ ഭാരതീയന്റെയും സ്ഥായിയായ ഭാവമായി. ക്രിസ്തുമതപ്രചരണവും മുഹമ്മദീയാക്രമണവും കൂടിയായപ്പോൾ സനാതനധർമ്മത്തിന്റെ അന്ത്യമാണല്ലോ എന്നോർത്ത് മഹാമതികൾ ദുഃഖിതരായി തീർന്നിരിക്കണം. സാർവ്വജനീനമായതിനൊന്നും മാറ്റം വന്നുകൂടാറില്ല. ഈ ദുഃസ്ഥിതിയിൽ നിന്ന് ഭാരതത്തെ കരകയറ്റാൻ ഒരു യുഗപ്രഭാവൻ ഉത്ഥാനം ചെയ്തു. മനുഷ്യൻ അവന്റെ ചുറ്റുപാടിന്റെ സന്താനമാണെന്നു പറയുന്നത് എത്ര ശരിയാണ്.

ആരാണെന്നോ ഈ മഹായോഗി? **മഹർഷി ദയാനന്ദസരസ്വതി.** ഈ നാമം നമ്മുടെ കാതുകളിൽ പതിക്കുമ്പോൾ 'വേദങ്ങളിലേക്ക് മടങ്ങുക' എന്ന സിംഹ ഗർജ്ജനമാണ് നാം ആദ്യം ഓർക്കുക. ഈ അടിസ്ഥാന തത്ത്വത്തിൽ അദ്ദേഹം പടുത്തുയർത്തിയ ആദർശ പ്രക്രിയ

കൾ ഭാരത നവോത്ഥാനത്തിന് നാന്ദികുറിച്ചു. കാറൽ മാർക്സ്, മാർക്സ് പ്ലാങ്ക്, ഡാർവിൻ, ജെ.ജെ.തോംസൺ തുടങ്ങിയ മഹാരഥികളാൽ യൂറോപ്യൻ തത്ത്വചിന്താമണ്ഡലം പ്രകമ്പനം കൊള്ളുമ്പോൾ ഇങ്ങ് കിഴക്ക് ഭാരത ചിന്താ പദ്ധതിയെ അതിന്റെ തനിമയിലേക്ക് തിരിച്ചു കൊണ്ടുചെല്ലാൻ ദയാനന്ദസരസ്വതിക്ക് സാധിച്ചു. ഈ ചിന്താഗതി ദയാനന്ദനിൽ ജനിപ്പിച്ചത് അദ്ദേഹത്തിന്റെ പൂജ്യഗുരു വിരജാനന്ദ സരസ്വതിയായിരുന്നു. ഈ പ്രക്രിയയെ നമുക്ക് നവോത്ഥാനം എന്നു വിളിക്കാം. തന്റെ കാവ്യാത്മക ഭാഷയിൽ അരവിന്ദ മഹർഷി ദയാനന്ദ സരസ്വതിയെ നിരീക്ഷിക്കുന്നതിങ്ങനെയാണ്. ദയാനന്ദനും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളും ഭാരത നവോത്ഥാനത്തിന്റെ ശിരോമകുടത്തിൽ പ്രസ്ഫുടമായിരിക്കുന്നു. വസ്തു നിഷ്ഠമായും ആത്മനിഷ്ഠമായും അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികൾ പരിശോധിക്കുമ്പോൾ സത്യത്തിന്റെ അമൂല്യ ദർശനം നമുക്ക് കണ്ടെത്താനാവും. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ഏറ്റവും മഹത്തായ കൃതിയുടെ പേരു തന്നെ സത്യാർത്ഥപ്രകാശമെന്നാണല്ലോ. ഈ സത്യാർത്ഥപ്രകാശത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ ഗ്രഹിക്കപ്പെട്ട ദർശനമാണ് ഭാരത നവോത്ഥാനത്തിന് വഴിതെളിയിച്ചത്. എന്നാൽ ഇതിന് കേവലം മതപരമായ ഒരു പരിവേഷമല്ല ഉള്ളത്. പ്ര

ത്യേക കൂർമ്മ ബുദ്ധിയുടേയും സൂക്ഷ്മശക്തിയുടേയും സങ്കലനമാണ്. ഈ ചിന്താഗതിയാണ് പിന്നീട് പല വിപ്ലവകാരികളേയും പ്രചോദിപ്പിച്ചതെന്ന് നിസ്തർക്കം പറയാം. ഈ സത്യ അപഗ്രഥനം എങ്ങനെ സ്വാമിജി ഒരുക്കൂട്ടിയെന്ന് കെ.പി.ജയ്സ്വാൾ വിവരിക്കുന്നതിങ്ങനെയാണ്. 'യൂറോപ്പിന് മാർട്ടിൻ ലൂഥർ നല്കിയതുപോലെ മഹർഷി ദയാനന്ദൻ ഹൈന്ദവ ആത്മാവിന് സർവസ്വാതന്ത്ര്യമെന്ന ബോധത്തെയാണ് നൽകിയത്. അതാകട്ടെ ഭാരതീയശാസ്ത്ര സംഹിതകളിൽ നിന്നു തന്നെ ഉരുത്തിരിഞ്ഞതുമാണ്.' ഈ ശാസ്ത്രങ്ങളിൽ പരമപ്രധാനം വേദങ്ങളായിരുന്നു. വേദങ്ങളിൽ ഉള്ള നിത്യസത്യങ്ങൾ കാലോചിതമായി മാറ്റുരക്കുകയാണ് മഹർഷി ചെയ്തത്. വേദങ്ങൾ കാലദേശങ്ങൾക്കതീതമാണ്. അതിൽ എല്ലാ ജ്ഞാനത്തിന്റെയും ബീജമടങ്ങിയിരിക്കുന്നു. നൂറ്റാണ്ടുകളായി വൈദേശികാധിപത്യത്തിന്റെ ഫലമായി നമ്മിൽ സംജാതമായ ദാസ്യമനോഭാവത്തെ അനാവരണം ചെയ്ത് പ്രകൃത്യാ നമ്മിൽ സ്ഫുരിച്ചുനിൽക്കുന്ന സ്വാതന്ത്ര്യേച്ഛ ഉണർത്തുവാൻ ഇതുമൂലം സാധിച്ചു.

ദയാനന്ദ സരസ്വതിയുടെ ജീവിതകഥയിലേക്ക് നാം കണ്ണോടിക്കുമ്പോൾ അതിൽ രാഷ്ട്രചേതന ഉണർത്തുന്നതിനുള്ള പ്രക്രിയ

നമുക്ക് കാണാൻ കഴിയും. പണ്ഡിറ്റ് ലേഖാ റാമിന്റെയും, ബി. ദേവേന്ദ്രനാഥമുഖോപാ ദ്ധ്യായയുടേയും ഗ്രന്ഥങ്ങളാണ് ദയാനന്ദസര സ്വതിയെക്കുറിച്ച് നമുക്ക് കിട്ടാവുന്ന ഏറ്റവും നല്ല ജീവചരിത്രങ്ങൾ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ജീവി തവൃത്തികൾ ഏതൊരു ആശയപ്രചരണത്തി നാണോ നീക്കി വെച്ചത്, ആ ആദർശത്തിനാണ് ഇന്ന് പ്രാധാന്യമെന്നതുകൊണ്ട് ആ ജീവിത ചരിത്രവിഷയം ഇവിടെ ഉൾക്കൊള്ളിക്കുന്നില്ല. ആർഷഭാരതപാരമ്പര്യം നാമത്തെ സ്മരിക്കലല്ല. ആശയത്തെ സ്മരിക്കലാണ്.

ഭാരതത്തിന്റെ അതിഭീകരമായ രാഷ്ട്രീ യ, സാമ്പത്തിക അവസ്ഥകളെക്കുറിച്ച് സ്വാമിജി ചെറുപ്പം മുതലേ ബോധവാനായിരുന്നു. സ്വന്തം നാട്ടിൽ ഹിന്ദുക്കളനുഭവിക്കുന്ന ദുരിതപൂർണ്ണ മായ അവസ്ഥയെക്കുറിച്ചും അതു മൂലം ഭാരത ജനതക്കുണ്ടായ സാംസ്ക്കാരിക അപചയവും ഹ്രാസവും സ്വാമിജിയെ ഏറെ വേദനിപ്പിച്ചു. ഫലഭൂയിഷ്ടവും പ്രകൃതിദത്തവുമായ ഒരു വലിയ രാഷ്ട്രം അദ്ദേഹത്തിന്റെ മുൻപിലുണ്ടായി രുന്നു. ബുദ്ധികൂർമ്മതയുള്ള കോടിക്കണക്കിനാ ളുകൾ, അവരാകട്ടെ നിസ്സഹായരും, അടിസ്ഥാ നരഹിതരും തരം താഴ്ത്തപ്പെട്ടവരുമായിരുന്നു. അദ്ദേഹം എല്ലായിടത്തും മനുഷ്യരെ കണ്ടു. പക്ഷേ ആണത്തമുള്ള, തങ്ങളുടെ സ്വധർമ്മം

നിർവഹിക്കാൻ കെൽപ്പുള്ള, ഒരൊറ്റ ധീരനേയും അദ്ദേഹം എങ്ങും കണ്ടില്ല. തങ്ങളുടെ അതി പ്രാചീനവും മൂല്യമേറിയതുമായ പാരമ്പര്യത്തെ കാത്തുരക്ഷിക്കാൻ കഴിവില്ലാത്ത നിസ്സഹായ രായ, അജ്ഞരായ, വീര്യക്ഷയം സംഭവിച്ച ജന ങ്ങളെയാണ് ദയാനന്ദസരസ്വതി എല്ലായിടത്തും കണ്ടത്. തങ്ങളുടെ മഹത്തായ ഭൂതകാലവും അവരുടെ അഭൂതപൂർവ്വമായ നേട്ടങ്ങളും മുഴുവൻ വിസ്മരിച്ചുകൊണ്ട് കുറ്റിയുടേയും കല്ലിന്റേയും മുൻപിൽ തലകുനിച്ച് മതത്തിന്റെ സർവ്വസ്വവും അവകാശപ്പെടുന്ന പാമരപുരോഹിതരെ അന്ധ മായി പിന്തുടരുന്ന ജനത്തിനെയാണ് സ്വാമിജി കണ്ടത്. തന്റെ ആദ്യ നാളുകളിൽ വിഗ്രഹാരാ ധനയെപ്പറ്റി സംശയാസ്പദമായ നിലപാടെടു ത്തിരുന്നെങ്കിലും സോമനാഥക്ഷേത്രത്തിന്റെ ചരിത്രമറിഞ്ഞതു മുതൽ കടുത്ത വിഗ്രഹവിരോ ധിയായി അദ്ദേഹം. ഈ വിഗ്രഹാരാധനയിലുള്ള അന്ധമായ വിശ്വാസം മൂലം ലക്ഷക്കണക്കിനു ഭടൻമാർ പതിനായിരം ഭടൻമാരോടു തോറ്റോടി. മുഹമ്മദ് ഘസ്നി വന്നു യുദ്ധം ചെയ്തപ്പോൾ പ്രതിക്രിയ ഒന്നും ചെയ്യാതെ ഭഗവാന്റെ ലീലാ വിലാസം ശത്രുവിനെ ഹനിക്കുമെന്നു കരുതിയ പതിനായിരക്കണക്കിന് ആളുകൾ കൊല്ലപ്പെട്ടു. ഇതു ഹിന്ദുധർമ്മത്തിനു തന്നെ നാണക്കേടുണ്ടാ ക്കി. ഇതേ സംഭവം വീരസവർക്കറും സ്മരിക്കു

ന്നുണ്ട്. കൂടാതെ വിഗ്രഹാരാധന വേദത്തിൽ നിഷേധിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് അദ്ദേഹം കണ്ടെത്തി. തങ്ങളുടെ തരം താഴ്ത്തലിനെക്കുറിച്ചും അജ്ഞതയെക്കുറിച്ചും ബോധ്യപ്പെടുത്തുക എന്നതും നഷ്ടപ്പെട്ട തങ്ങളുടെ ആത്മവിശ്വാസവും ശക്തിയും പ്രാദുർഭവിപ്പിക്കുന്നത് എങ്ങനെ എന്നും ജനതയെ മനസ്സിലാക്കിക്കുക എന്നതുമായിരുന്നു ദയാനന്ദ സരസ്വതിക്ക് മുൻപിലുണ്ടായിരുന്ന സമസ്യ. ഈ പരിശ്രമത്തിൽ ആദ്യം ദയാനന്ദൻ ഒറ്റപ്പെട്ടെങ്കിലും പിന്നീട് പല വിപ്ലവകാരികളേയും ഈ ആശയങ്ങൾ ഹഠാദാകർഷിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. ഭാരതസമൂഹത്തെ ഗ്രസിച്ചിരുന്ന രോഗമെന്താണെന്നറിഞ്ഞ് ആ രോഗം നിലനിർത്തുന്ന വേരു തന്നെ ഛേദിച്ചുകളയുന്നതിനുള്ള പരിശ്രമം അദ്ദേഹം ആരംഭിച്ചു.

ദയനീയമായ ഈ ചരിത്രപശ്ചാത്തലത്തിൽ സമകാലീന ഭാരതരാഷ്ട്രീയത്തിൽ നിന്ന് ഒഴിഞ്ഞുനിൽക്കാൻ സ്വാമിജിക്കു കഴിഞ്ഞില്ല. ആത്മീയവും സാമൂഹികവുമായ അടിമത്തത്തിൽ നിന്ന് മുക്തിനേടുന്നതിന് ഏത് സനാതനതത്വങ്ങൾ അവശ്യം ആവശ്യമാണോ അവയത്രയും ഹിന്ദുധർമ്മത്തിന്റെ അടിസ്ഥാനമാണ്. ഈ തത്വങ്ങൾ ഗ്രഹിക്കുമ്പോൾ നമ്മിൽ ദേശീയത തെളിഞ്ഞുനിൽക്കും. രാഷ്ട്രീയവും, സാമൂഹികവും സാമ്പത്തികവുമായ എല്ലാ വ്യവ

സ്ഥകളും ക്രമീകരിക്കാൻ ഇതിനു സാധ്യമാണ്.

ഹൈന്ദവസ്വരൂപം വിഘടിച്ച് കിടക്കുകയായിരുന്നു. ജാതീയത അതിന്റെ തീഷ്ണതയിൽ മുറ്റിനില്ക്കുന്നത് നന്നേ സ്പഷ്ടമായിരുന്നു. ഹൈന്ദവ ഐക്യത്തിന് തടസ്സം നില്ക്കുന്നതും എന്നാൽ സമൂഹത്തിൽ സജീവം നിറഞ്ഞുനിൽക്കുന്നതുമായ ഒട്ടനവധി ആചാരങ്ങൾ ഭാരതത്തിലുണ്ടായിരുന്നു. ഇതിന് സ്വതഃപ്രമാണങ്ങളൊന്നും തന്നെ ഉണ്ടായിരുന്നില്ല. അവ വെറും കപോലകൽപിത സിദ്ധാന്തത്തിൽ പടുത്തുയർത്തിയ ഒരു ഭ്രഷ്ടാചാരം മാത്രമായിരുന്നു. എന്നാൽ പൗരോഹിത്യത്തിന്റെ ഇടുങ്ങിയതും ഹ്രസ്വവുമായ കാഴ്ചപ്പാടിന്റെ പരിണിതഫലം അതിഭീമമായിരുന്നു. കൂലികൾ, ഭീലുകൾ തുടങ്ങിയ അധഃകൃതരോടുള്ള അസഹിഷ്ണുതാപരമായ പെരുമാറ്റംമൂലം അവർ ഹിന്ദുധർമ്മം ഉപേക്ഷിക്കാനാരംഭിച്ചു. സനാതന വൈദികധർമ്മികൾ ജീവനറ്റ ഒരു സമൂഹമായി അധഃപതിച്ചു. ഇത് ഋഷി ദയാനന്ദനെ ഏറെ വേദനിപ്പിച്ചു. അദ്ദേഹം ബ്രാഹ്മണരെ സമീപിച്ച് ഇത്തരം ചിന്താഗതികൾ ഉപേക്ഷിക്കണമെന്ന് അഭ്യർത്ഥിച്ചു. ഈ ജാതി വ്യവസ്ഥയുടെ നിർമ്മാർജ്ജനത്തിലൂടെ മാത്രമേ നമുക്ക് ഹിന്ദു ഐക്യം സാധ്യമാകൂ എന്ന് സ്വാമിജി ഉറച്ച് വിശ്വസിച്ചിരുന്നു. ക്രിസ്തുമതത്തിലേക്കുള്ള

കീഴ്ജാതിക്കാരുടെ മതപരിവർത്തനം അദ്ദേഹത്തെ ഏറെ വേദനിപ്പിച്ചു. 1879 നവംബറിൽ ഒരു രാത്രി സ്വാമിജി കിടക്കയിൽ നിന്നെഴുന്നേറ്റ് വളരെ വിഷമത്തോടെ നടക്കാനാരംഭിച്ചു. ഒരു ഡോക്ടറെ വിളിക്കാമെന്നായി വേലക്കാരൻ, ഒരു ദീർഘ നിശ്വാസത്തോടെ സ്വാമിജി പറഞ്ഞു, 'ഡോക്ടർക്ക് ഈ രോഗം ചികിത്സിച്ചു ഭേദമാക്കാൻ സാധിക്കുകയില്ല. നമ്മുടെ രാജ്യത്തെ പതിതരായ ജനതയെക്കുറിച്ചാലോചിച്ചപ്പോഴുണ്ടായ വ്യഥയാണീ രോഗം. അതു മാത്രമല്ല കൂലികൾ, ഭീലുകൾ തുടങ്ങിയവരെ കൂട്ടത്തോടെ മാമോദീസ മുക്കുകയാണ്. അവർ വെള്ളം പോലെ പണമൊഴുക്കുന്നു. എന്നാൽ ഹിന്ദുനേതാക്കളാകട്ടെ കുംഭകർണ്ണനെപോലെ സുഷുപ്തിയിൽ രമിച്ചിരിക്കുകയാണ്. ഈ ആര്യവംശജരെ മുഴുവൻ ഏകോപിപ്പിക്കുന്നതെങ്ങനെയെന്ന ഉത്കണ്ഠയാണ് എന്നെ വിഷമിപ്പിക്കുന്നത്. ആയിരക്കണക്കിനാളുകൾ ആര്യധർമ്മം പരിത്യജിക്കുന്നു. എന്നാൽ നിങ്ങൾ സാധുക്കൾ യോഗ്യതയെക്കുറിച്ചും, അയോഗ്യതയെക്കുറിച്ചും വൃഥാ തർക്കിക്കുന്നു. ആദ്യം നിങ്ങൾ ഈ ജനതയെ രക്ഷിക്കൂ. എന്നിട്ടാകാം ഈ അനാവശ്യ സംവാദം.'

ഈ ദുരാചാരത്തിന്റെ പേര് ഹൈന്ദവ സംസ്ക്കാരത്തിന് അടിപണിഞ്ഞ വേദങ്ങളി

ലൊരിടത്തുമില്ലെന്ന് സ്വാമിജി തെളിയിച്ചു. വർണ്ണാശ്രമധർമ്മത്തിന് കാലാന്തരത്തിൽ വന്നുപെട്ട സാംസ്ക്കരിക തകർച്ചയാണിതെന്നും അതിനാൽ തന്നെ ഈ അവസ്ഥയിൽ നിന്ന് നാം മുക്തരാകേണ്ടതുണ്ടെന്നും അദ്ദേഹം പ്രസ്താവിച്ചു. ബ്രാഹ്മണ്യവും ശൂദ്രത്വവും എല്ലാം ഗുണകർമ്മങ്ങളാൽ വിഭജിതമാണെന്നും ജന്മനാ ആരും ബ്രാഹ്മണനോ ശൂദ്രനോ ആകുന്നില്ലെന്നും സ്വാമിജി പ്രമാണസഹിതം തെളിയിച്ചു. കൂടാതെ അദ്ദേഹം ഇങ്ങനെ എഴുതി. വേദാദി ശാസ്ത്രങ്ങൾ പഠിക്കുന്നതിനും, പഠിപ്പിക്കുന്നതിനും കേൾക്കുന്നതിനും, കേൾപ്പിക്കുന്നതിനും എല്ലാവർക്കും അധികാരമുണ്ട്. ഈശ്വരന്റെ സൃഷ്ടിയിൽ അനധികാരികളായി ആരുമില്ല. ഈശ്വരൻ പ്രകാശിപ്പിച്ച പദാർത്ഥങ്ങളെല്ലാം എല്ലാവർക്കും വേണ്ടിയാണെന്ന് കാണുന്നില്ലേ? ജാതീയതയ്ക്ക് എതിരായി പോരാടുവാൻ അദ്ദേഹം എല്ലാവരേയും ആഹ്വാനം ചെയ്തു. അതിനായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യൻമാർ ഭാരതത്തിന്റെ മുക്കിലും മൂലയിലും എത്തി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ശിഷ്യൻമാരിൽ ഒരാൾ കേരളത്തിലും എത്തി. ആ ശിഷ്യനെ അറിയുന്നവർ പക്ഷേ ചുരുങ്ങും. വൈക്കം സത്യാഗ്രഹത്തിൽ പങ്കെടുക്കാൻ എത്തിയ, പിൽക്കാലത്ത് ഒരു മുസ്ലീം തീവ്രവാദിയാൽ കൊലചെയ്യപ്പെട്ട, അങ്ങനെ

മതപരിവർത്തനത്തിന്റെ തന്നെ രക്തസാക്ഷി യായ ശ്രദ്ധാനന്ദസ്വാമികളായിരുന്നു അത്.

സ്വാമി ദയാനന്ദൻ ഒരു സമുന്നതനായ രാഷ്ട്രീയ ചിന്തകനും കൂടിയായിരുന്നു. ഹെഗൽ, നിഷേ, ചെമ്പർലെയിൻ തുടങ്ങിയ കഴിഞ്ഞ ദശകത്തിലെ ജർമ്മനിയിലെ ചിന്ത കർ ജീവിതത്തിന്റെയും, രാഷ്ട്രത്തിന്റെയും അന്തഃസത്തയെ വിസ്തരിച്ച് തികച്ചും ഭൗതി കമായ കാഴ്ചപ്പാടിലാണ് ലോകത്തെ അപ ഗ്രഥിച്ചത്. ആ ഒരു പരിണാമദശയുടെ അന്ത്യ മായിരുന്നു കാർട്ടീഷ്യൻ ചട്ടക്കൂട്. ഇതിന്റെ ഭൗതികമായ പരിവേഷംകൊണ്ട് ഇത് രോഗ ത്തിൽ വിലയിച്ചിരുന്നു. അതുകൊണ്ടാണ് മാർക്സ് ഈ ലോകത്തെ മാറ്റിമറിക്കണമെന്ന് ആഹ്വാനം ചെയ്തത്. എന്നാൽ ദയാനന്ദസ രസ്വതിയുടെ കാഴ്ചപ്പാടാകട്ടെ ആത്മീയ പ രിവേഷത്തിൽ, സനാതന വൈദികപാരമ്പര്യ ത്തിൽ ചാലിച്ചെടുത്തതായിരുന്നു. ധർമ്മത്തിന് പ്രഥമസ്ഥാനം നൽകി മറ്റ് രണ്ട് അർത്ഥവും കാമവും ഉപയോഗിക്കണമെന്ന സ്മൃതി വചനം ദയാനന്ദന്റെയും ആശയമായിരുന്നു. കൂടാതെ വേദകാല രാഷ്ട്രീയസംവിധാനത്തിൽ ജന ങ്ങൾക്ക് പരിപൂർണ്ണ അധികാരമുണ്ടായിരുന്നു വെന്നും ദയാനന്ദ സരസ്വതി പ്രമാണസഹിതം വിവരിക്കുന്നു. ജനാധിപത്യ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ

അത്യുന്നതസ്ഥാനമെന്ന് വിളിക്കുന്ന ഇംഗ്ലണ്ടിൽ പോലും മൂന്നു ഭേദഗതികൾക്ക് ശേഷം 1928 ൽ ആണ് 21 വയസ്സിനു മുകളിലുള്ള സ്ത്രീകൾക്ക് സമ്മതിദാനാവകാശം ലഭിച്ചത്. ഇതിനുവേണ്ടി അവിടുത്തെ സ്ത്രീകൾ 1867 ൽ ഒരു വലിയ സമരം നടത്തി. ഇങ്ങനെ ജനാധിപത്യ വ്യവ സ്ഥകളുടെ സ്ഥായിയായ മൂല്യം നിർണ്ണയി ക്കാൻ വേദങ്ങളിലൂടെ മാത്രമേ സാധ്യമാകൂ എന്ന് അദ്ദേഹം തീർത്തുപറഞ്ഞു.

സർവ്വ അനാചാരങ്ങളേയും അദ്ദേഹം എതിർത്തു. സതി വേദവിരുദ്ധമാണെന്നും, അത്തരം നിഷ്ഠൂരമായ ആചാരങ്ങളൊന്നും വേദവിധിതമല്ലെന്നും മഹർഷി സ്ഥാപിച്ചു. സ്ത്രീകളുടെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനും വിധവാ വിവാ ഹത്തിനും അദ്ദേഹം പ്രോത്സാഹനം നൽകി. വേദകാലത്ത് സ്ത്രീകളെ നിന്ദിച്ചിരുന്നില്ലെന്ന് മാത്രമല്ല അവരെ പൂജിക്കുകയും ചെയ്തിരു ന്നു. എവിടെ എല്ലാം സ്ത്രീകൾ പൂജിക്കപ്പെ ടുന്നുവോ അവിടെയെല്ലാം ദേവതകൾ രമിക്കു ന്നുവെന്ന് മനുസ്മൃതി. കൂടാതെ സ്ത്രീകൾക്ക് യജ്ഞോപവീതധാരണം ഉണ്ടായിരുന്നെന്നും, തൈത്തിരീയബ്രാഹ്മണം, ശതപഥബ്രാഹ്മണം തുടങ്ങിയവ പ്രമാണമാക്കി സ്വാമിജി വിവരി ച്ചു. ബാലവിവാഹത്തെ അദ്ദേഹം നഖശിഖാന്തം എതിർത്തു. കാരണം അത് അശക്തരായ, ബുദ്ധി

കെട്ട പ്രജകളെ സൃഷ്ടിക്കുമായിരുന്നു. 1883 ഒക്ടോബർ 30 –ന് ദീപാവലി ദിവസം അദ്ദേഹം ലോകത്തിലാകെ പ്രകാശം പരത്തിക്കൊണ്ട് ചരമമടഞ്ഞു. എല്ലാവിധ പ്രതിമാ പൂജകളേയും അദ്ദേഹം എതിർത്തിരുന്നു. അതിനാൽ താൻ മരിച്ചാൽ ദഹിപ്പിച്ചതിനുശേഷം ചാരം വയലിൽ എറിയാനാണ് സ്വാമിജി നിർദ്ദേശിച്ചത്. പിന്നീടുള്ള ഭക്തൻമാർ സമാധിസ്ഥലമെന്നു കരുതി പൂജിക്കരുതെന്നു വിചാരിച്ചാണ് സ്വാമിജി അങ്ങനെ പറഞ്ഞത്. പക്ഷേ എല്ലാവിധ നിയമങ്ങളും കാറ്റിൽ പറത്തി ചിലർ ഈയിടെ അദ്ദേഹത്തെ ദഹിപ്പിച്ച സ്ഥലത്തെ സ്മാരകമായി കണക്കാക്കി വരുന്നുണ്ട്. ലോകം കണ്ട മഹാൻമാരായ ദാർശനികരിൽ ഒരാളാണ് മഹർഷി ദയാനന്ദസരസ്വതി. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആശയങ്ങൾ പരമപ്രമാണങ്ങളായ വേദങ്ങളിൽ നിന്ന് അടർത്തി എടുത്തിട്ടുള്ളതാകയാൽ നിത്യനൂതനമാണ്. അതുകൊണ്ടുതന്നെയാവണം ഭാരതത്തിലെ മഹാൻമാരായ മഹർഷി അരവിന്ദൻ, പണ്ഡിറ്റ് മദനമോഹനമാളവ്യ, ശ്യാംജി കൃഷ്ണവർമ്മ, ബാലഗംഗാധര തിലകൻ, മഹാത്മാ ഹൻസരാജ്, പണ്ഡിറ്റ് ഗുരുദത്ത് വിദ്യാർത്ഥി തുടങ്ങിയവരെ സ്വാമിജിയുടെ ആദർശങ്ങൾ ആകർഷിച്ചത്. സ്വാമിജിയുടെ ആശയങ്ങൾ യുവാക്കളെ സത്യസന്ധമായ

ഒരു ചിന്താമണ്ഡലത്തിലേക്ക് ആനയിക്കും. കൂടാതെ വളരെ ഗഹനമായ വിഷയങ്ങളാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ കൃതികളിൽ പ്രതിപാദിച്ചിരിക്കുന്നത്. വളച്ചുകെട്ടും ആഡംബരവുമില്ലാത്ത ശുദ്ധവും ശക്തവുമായ ഭാഷയിൽ മാനവധർമ്മ ശാസ്ത്രവും തത്ത്വശാസ്ത്രവും ആർഷശൈലിയിൽ പുനരാവിഷ്ക്കരിക്കുകയാണ് അദ്ദേഹം ചെയ്തത്. സങ്കൽപ്പിത ബുദ്ധികൾക്കും പക്ഷപാതികൾക്കും സത്യത്തെക്കാൾ പ്രിയം നടപ്പിലിരിക്കുന്ന വിശ്വാസ വിചാരങ്ങളോടായിരിക്കും. വികസിതബുദ്ധികളും പക്ഷപാതരഹിതരും സങ്കൽപ്പത്തിൽ കുറവായതുകൊണ്ട് സത്യപ്രചാരണത്തിന് കാലമേറെവേണം. വൈദികധർമ്മ തത്വശാസ്ത്രങ്ങൾക്കു സംഭവിച്ചിരിക്കുന്ന പ്രചാരലോപത്തിന് കാരണവും ഇതാണ്. സത്യസന്ധമായ അനുശീലനം സർവ്വകലാശാലാതലത്തിൽ നടക്കണം. എങ്കിലേ വരും തലമുറക്കെങ്കിലും സത്യബോധം ഉണ്ടാകൂ. ഇതിന് കാലം എത്രയെങ്കിലുമെടുക്കട്ടെ, കാലപ്പാച്ചിലിൽ മായാജാലം വീണ്ടും സത്യത്തിൽ കലരാതെ നോക്കുകയെന്നതാണ് നമ്മുടെ കർത്തവ്യം. ഇത് ക്ഷിപ്രസാധ്യമല്ലെന്ന മുൻവിധിയോടെ സത്യത്തിനു കാവൽ കിടക്കുന്നത് ഉദാരമായ പ്രതിഫലം കിട്ടുന്ന പ്രവൃത്തിയാണ്. ■

മഹർഷിയെക്കുറിച്ച് മഹാത്മാക്കളുടെ ഉദ്ധരണികൾ

നേതാജി സുഭാഷ് ചന്ദ്രബോസ്

ആധുനികഭാരതത്തെ കെട്ടിപ്പടുക്കുകയും അതിന്റെ ധാർമ്മികമായ ഉന്നമനത്തിനും സാംസ്ക്കാരികമായ പുനരുദ്ധാരണത്തിനും ചുക്കാൻ പിടിക്കുകയും ചെയ്ത ഏറ്റവും ശക്തരായ വ്യക്തികളിലൊരാളായിരുന്നു സ്വാമി ദയാനന്ദ സരസ്വതി.

ഗാന്ധിജി

സ്വാമി ദയാനന്ദൻ നമുക്കായി അവശേഷിപ്പിച്ച ചിന്താധാരകളിൽ തൊട്ടുകൂടായ്മയ്ക്കെതിരെയുള്ള അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആഹ്വാനം തീർച്ചയായും വിലമതിക്കാനാവാത്തതാണ്.

ആനി ബസന്റ്

'ഭാരതം ഭാരതീയർക്ക്' എന്ന് ആദ്യമായി പ്രഖ്യാപിച്ചത് സ്വാമി ദയാനന്ദനായിരുന്നു.

പട്ടാഭി സീതാരാമയ്യ

ഗാന്ധിജിയെ ഇന്ത്യയുടെ രാഷ്ട്രപിതാവ് എന്ന് വിളിക്കുകയാണെങ്കിൽ തീർച്ചയായും സ്വാമി ദയാനന്ദ സരസ്വതിയെ ഇന്ത്യയുടെ രാഷ്ട്രപിതാമഹൻ എന്നു വിളിക്കേണ്ടിവരും.

വീർ സവർക്കർ

ഹിന്ദിയെ ഇന്ത്യയുടെ രാഷ്ട്രഭാഷയാക്കണം എന്ന് വ്യക്തമായും ആധികാരികമായും പറഞ്ഞ ആദ്യ ഹിന്ദുനേതാവ് സ്വാമി ദയാനന്ദ സരസ്വതി ആയിരുന്നു.

ഗുരുജി ഗോൾവൽക്കർ

മഹർഷി ദയാനന്ദൻ ഈ ലോകത്ത് അദ്വിതീയമായ പ്രവർത്തനങ്ങളാണ് ചെയ്തത്. ഇതിലൂടെ നമ്മുടെ രാഷ്ട്രജീവിതം ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റു. തേജസ്വിയായ രാഷ്ട്ര ജ്യോതിയുടെ പ്രഭാവം എങ്ങും കാണപ്പെട്ടു. രാഷ്ട്രം, മതം, ഏകതാബോധം, സ്വാതന്ത്ര്യം എന്നിവയെക്കുറിച്ച് അഭിപ്രായം പറയുക വിഷമമായിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിൽ മഹർഷി ദയാനന്ദൻ തേജോമയമായ രാഷ്ട്രജീവിതത്തെ ഉണർത്തി. നാടിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനുവേണ്ടി അത്യന്തം പ്രശംസനീയമായ രീതിയിൽ ആര്യ സമാജത്തിന്റെ കൊടിക്കീഴിൽ ത്യാഗതപസ്സുക

ളോടെ നിർവഹിച്ച ആ മഹാ കർമ്മം നന്ദിപൂർവ്വം സ്മരിക്കേണ്ടതുണ്ട്. ഇതിലേറ്റവും സവിശേഷ മായ കാര്യം അദ്ദേഹം രാഷ്ട്രത്തിനായി ആവാ ഹിച്ചത് തന്റെ സമ്പൂർണ്ണ ജീവശക്തിയേയു മായിരുന്നു.

അരവിന്ദഘോഷ്

താൻ ജനിച്ചതെന്തിനെന്ന് വ്യക്ത മായി അറിയാവുന്ന ഒരാൾ ഇവിടെയുണ്ടാ യിരുന്നു. സാഹചര്യങ്ങളെ സാർവഭൗമമായ അതീന്ദ്രിയ ശക്തിയാൽ തിരിച്ചറിഞ്ഞ്, ആശ യങ്ങളെ പരാക്രമയുക്തമായ പ്രാവീണ്യ ത്താൽ നടപ്പിലാക്കിയ ജന്മയോഗി. ദൈവ ത്തിന്റെ പണിപ്പുരയിലെ പ്രബലനായ ഈ വ്യക്തിയെക്കുറിച്ചാലോചിക്കുമ്പോൾ എന്റെ ഉള്ളിൽ നിറയുന്നത് യുദ്ധത്തിന്റെയും പരാ ക്രമത്തിന്റെയും വിജയത്തിന്റെയും ചിത്രങ്ങളാ ണ്. കേൾക്കൂ, ഇവിടെയൊരു പ്രകാശത്തിന്റെ പടയാളി ഉണ്ടായിരുന്നു. ദേവലോകത്തെ വില്ലാളി, മനുഷ്യനേയും പ്രസ്ഥാനങ്ങളേയും പടുത്തുയർത്തിയ ശിൽപി, ലോകം ചേതനയ്ക്ക് നേരെ ഉയർത്തിയ പ്രതിബന്ധങ്ങളത്രയും തകർത്തെറിഞ്ഞ ജേതാവ്. ഒന്നിനോടൊന്ന് ചേരുമ്പോൾ എന്നിൽ പ്രായോഗിക ആദ്ധ്യാ ത്മികതയുടെ ശക്തമായ പ്രഭാവം നിറയുന്നു.

പ്രായോഗികതയും ആദ്ധ്യാത്മികതയും നമ്മുടെ ലോകത്ത് പലപ്പോഴും ദ്വന്ദ്വങ്ങളാണ്, പരസ്പ രവിരുദ്ധങ്ങളാണ്. പ്രായോഗികതയുടേയും ആദ്ധ്യാത്മികതയുടേയും സംയോഗം എന്തെ ന്നതിന് എനിക്കൊരുത്തരമേ ഉള്ളൂ. മഹർഷി ദയാനന്ദൻ. മാമലകളുടെ മധ്യത്തിലെ ഗിരിശൃംഗ ത്തിൽ നിൽക്കുന്ന സാധാരണ തരുക്കളുടെ ഇടയിൽ ഉത്തുംഗശീർഷനായി വിരാജിക്കുന്ന വൃക്ഷരാജനെ വിഭാവനം ചെയ്യൂ, മഹർഷി ദയാ നന്ദന്റെ പ്രതീകമാണത്.

ലാലാ ലജ്പത് റായ്

ധർമ്മത്തിൽ നിന്ന് നിലംപതിച്ച്, നൂ റ്റാണ്ടുകളായ് രാജനൈതികപരമായ അധോ ഗതിയെ പ്രാപിച്ചു നില്ക്കുന്ന ലജ്ജാകരമായ സാമൂഹിക സ്ഥിതിയിൽ അകപ്പെട്ടുകഴിഞ്ഞി രുന്ന ഹിന്ദുക്കൾക്ക് സ്വാമിജിയുടെ ജീവിതം ഒരു അമൃതവർഷം പോലെയായിരുന്നു. അതി ഗഹനമായ വൈദിക സംസ്കൃതിയിലൊളിഞ്ഞു കിടന്നിരുന്ന അറിവുകളെ അദ്ദേഹം നമ്മുടെ സമീപത്തെത്തിച്ചു. ആധുനിക ഹിന്ദുമതം വൈദികധർമ്മത്തിൽ നിന്ന് എത്രമാത്രം ദൂര ത്തിലാണോ ഉള്ളത് ആ ദൂരമാണ് നമ്മുടെ സകല ദുഃഖങ്ങൾക്കും ഹേതുവായത് എന്ന് സ്വാമിജി പറഞ്ഞു തന്നു.

രവീന്ദ്രനാഥ ടാഗോർ

സങ്കീർണ്ണവും പൈശാചികവുമായ മതവിശ്വാസങ്ങളിലും ദുരാചാരങ്ങളിലും കുടുങ്ങിക്കിടന്ന ജനതയെ നവഭാരതത്തിലേക്ക് കൈപിടിച്ചാനയിച്ച സ്വാമി ദയാനന്ദസരസ്വതിക്ക് എന്റെ എല്ലാ ബഹുമാന ആദരങ്ങളും അർപ്പിക്കുന്നു. അന്ധമായി പിന്തുടർന്ന ആചരണങ്ങളിൽ നിന്നും ഹിന്ദുസമൂഹത്തെ സരളവും യുക്തിയുക്തവുമായ ഈശ്വര ഭക്തിയിലേക്കും അതുവഴി സാമൂഹിക സേവനത്തിലേക്കും എത്തിക്കുകയായിരുന്നു അദ്ദേഹം ചെയ്തത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വഴി ധൈര്യത്തിന്റേതും നിശ്ചയദാർഢ്യത്തിന്റേതുമായിരുന്നു. പുരോഗതിയിലേക്കു കുതിച്ചുകൊണ്ടിരിക്കുന്ന ആധുനികലോകത്തിന് വഴികാട്ടിയായി മുൻപേ നടക്കാൻ ആവശ്യമായ സ്വാഭിമാനത്തിന്റെയും പ്രചോദനത്തിന്റെയും സന്ദേശം തന്റെ വാക്കിലൂടെയും കർമ്മത്തിലൂടെയും അദ്ദേഹം കാണിച്ചു തന്നു. സ്വർണ്ണസമാനം തേജസ്സുറ്റ ഭാരതത്തിന്റെ ഗതകാലചരിത്രത്തിൽ നിറഞ്ഞുനിന്നിരുന്ന വിചാര-പ്രവർത്തന സ്വാതന്ത്ര്യത്തിൽ നിന്നും ഉയിർകൊണ്ട ആധ്യാത്മികതയുടെ സിന്ദൂരകിരണങ്ങളും അതിൽ ചാലിച്ചിരുന്നു.

സർദാർ വല്ലഭായ് പട്ടേൽ

നിസ്സഹായതയുടെ ചതുപ്പുനിലങ്ങളിലേക്ക് വീഴുന്നതിൽ നിന്നും ഭാരതത്തെ രക്ഷിച്ചത് സ്വാമി ദയാനന്ദനായിരുന്നു. അദ്ദേഹമായിരുന്നു യഥാർത്ഥത്തിൽ ഭാരതത്തിന്റെ സ്വാതന്ത്ര്യത്തിനായുള്ള അടിത്തറയിട്ടത്. പിൽക്കാലത്ത് ഗാന്ധിജി അനുവർത്തിച്ച തൊട്ടുകൂടായ്മക്കെതിരെയുള്ള പോരാട്ടങ്ങൾക്ക് വിത്തുവിതച്ചതും, നിർബന്ധിതമായി മതപരിവർത്തനം ചെയ്യപ്പെട്ട ഹിന്ദുജനതയെ സ്വധർമ്മത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുവരുന്നതിനായുള്ള നീക്കങ്ങൾക്ക് ചുക്കാൻ പിടിച്ചതും അദ്ദേഹമായിരുന്നു. ധർമ്മത്തിനു പകരം അധർമ്മത്തെ കൊണ്ടാടുക വഴി ലോകത്തിന് മുമ്പിൽ ഹിന്ദുധർമ്മം പരിഹാസപാത്രമാകുന്ന പതിവിന് പൂർണ്ണവിരാമമിടാൻ അദ്ദേഹത്തിനായി. ഹിന്ദുധർമ്മത്തിനുമേൽ പറ്റിപിടിച്ചിരുന്ന കറകളും അഴുക്കുകളും അദ്ദേഹം തുടച്ചുനീക്കി. ഇന്ന്, ഇന്ത്യൻ ഭരണഘടനയനുസരിച്ച് തൊട്ടുകൂടായ്മ ഒരു കുറ്റമായും ഹിന്ദി രാഷ്ട്രഭാഷയായും സ്വീകരിച്ചിരിക്കുന്ന ഈ അവസരത്തിൽ, ഇത്തരം ആശയങ്ങൾ ആദ്യമായും ആധികാരികമായും മുന്നോട്ട് വെച്ച സ്വാമിജിയെ വിസ്മരിക്കാനാവില്ല.

മഹർഷി ദയാനന്ദന്റെ സമ്പൂർണ്ണ കൃതികൾ

1. സന്ധ്യ (ലഭ്യമല്ല) (1863)
2. ഭാഗവത ഖണ്ഡനം (1866)
3. പഞ്ചമഹായജ്ഞ വിധി (1874&1877)
4. സത്യാർത്ഥ പ്രകാശം (1875&1884)
5. ആര്യാഭിവിനയം (അപൂർണ്ണം)(1876)
6. സംസ്ക്കാര വിധി (1877&1884)
7. ആര്യോദ്ദേശ്യ രത്നമാല - 1877
8. ഋഗ്വേദാദി ഭാഷ്യഭൂമിക- 1878
9. ഋഗ്വേദ ഭാഷ്യം (അപൂർണ്ണം) (1877-1899)
10. യജുർവേദ ഭാഷ്യം (1878-1879)
11. അഷ്ടാധ്യായി ഭാഷ്യം (2 ഭാഗങ്ങൾ) (അപൂർണ്ണം)
12. സംസ്കൃത വാക്യ പ്രബോധിനി (1879)
13. വ്യവഹാര ഭാനു (1879)
14. വേദാംഗ പ്രകാശം - (14 പുസ്തകങ്ങൾ)
    1. വർണ്ണോച്ചാരണ ശിക്ഷാ (1879)
    2. സന്ധി വിഷയം
    3. നാമികം
    4. കാരകം
    5. സാമാസികം
    6. തദ്ധിതം
    7. അവ്യയാർത്ഥം
    8. ആഖ്യാതികം

9. സൗവരം
10. പാരിഭാഷികം
11. ധാതുപാഠം
12. ഘലനപാഠം
13. ഉണാദികോശം
14. നിഘണ്ടു
15. ഭ്രാന്തി നിവാരണം (1880)
16. ഭ്രമോച്ഛേദനം (1880)
17. അനു ഭ്രമോച്ഛേദനം (1880)
18. ഗോകരുണാനിധി (1880)
19. ചതുർവേദ വിഷയസൂചി (1971)
20. ആര്യസമാജത്തിന്റെ നിയമവും ഉപനിയമവും (1874)
21. ഉപദേശമഞ്ജരി (1875)
22. സ്വാമി ദയാനന്ദസരസ്വതിയുടെ ആത്മകഥ (1875)

ഋഷി വചനം

ഒരിയ്ക്കൽ പാണ്ഡ്യ മോഹൻലാൽ വിഷ്ണുലാൽ മഹർഷി ദയാനന്ദനോട് ചോദിച്ചു. 'എന്തിനാണ് നിങ്ങൾ ആളുകളുടെ വിശ്വാസത്തെ പുച്ഛിച്ചു തള്ളുന്നത്. ഇത് നമ്മുടെ സമൂഹത്തിൽ അനൈക്യമല്ലേ ഉണ്ടാക്കുക.'

സ്വാമിജി പറഞ്ഞു:
നമ്മുടെ ആശയങ്ങളുടെ വീഴ്ചയ്ക്ക് കാരണം നമ്മുടെ ധർമ്മനേതാക്കൻമാരുടേയും ആചാര്യൻമാരുടേയും മുൻവിധികളുടെ ഫലമാണ്. അവരുടെ ചിന്തകളും ശ്രദ്ധയും തിരിച്ചുകൊണ്ട് വരേണ്ടതുണ്ട്. നമ്മുടെ ആശയങ്ങൾ മാത്രമല്ല, സ്വഭാവവും ജീവിതരീതിയും ദേശീയവീക്ഷണവും തകർക്കപ്പെട്ടു. നവോത്ഥാനത്തിന് ഗൗരവമായ നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചില്ലെങ്കിൽ ആചാര്യൻമാരുടെ മുൻവിധികളിൽ കിടന്ന് എല്ലാം നശിക്കും. കോടിക്കണക്കിനാളുകൾ സനാതനധർമ്മം വെടിഞ്ഞുകഴിഞ്ഞു. സത്യത്തിന്റെയും

നേരായ ഉപദേശങ്ങളുടേയും കടുത്ത അളവിലുള്ള മരുന്ന് തന്നെ നൽകിയില്ലെങ്കിൽ, തിന്മ നിറഞ്ഞ അനുഷ്ഠാനങ്ങളും ആചരണങ്ങളും ആശയങ്ങളും പദ്ധതികളും പാടെ നശിച്ചില്ലെങ്കിൽ ഈ വംശം കുറ്റിയറ്റുപോകും. ഞാൻ ചെയ്യുന്നതൊന്നും എന്റെ മാത്രം താല്പര്യങ്ങളല്ല. ഞാൻ ഈ കാര്യത്തിൽ സർവ്വവിധ ബുദ്ധിമുട്ടുകളും മാനഹാനിയും സഹിക്കുന്നുണ്ട്. എനിക്കെതിരെ ദുഷ്പ്രചരണങ്ങളും അവഹേളനങ്ങളും നടക്കുന്നു. കല്ലും ഇഷ്ടികകളും എടുത്തെന്നെ എറിയുന്നു. നിരവധി തവണ എനിക്ക് വിഷം തന്നു. എന്നിട്ടും ഈ ധർമ്മം തിരിച്ചുപിടിക്കാനും ഈ വർഗ്ഗത്തിന്റെ ഉണർവ്വിനും വേണ്ടിയാണ് ഞാനിതെല്ലാം സഹിക്കുന്നത്.